

## DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf. II. 20.024/2009/4. szám

### A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Mórocz István ügyvéd (4024 Debrecen, Batthyány u. 7.) által képviselt felperes neve (felperes címe szám alatti lakos) felperesnek, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács Hivatala Módszertani és Jogi Képviseleti Főosztálya (1055 Budapest, Szalay u. 16. szám) által képviselt I.rendű alperes neve (3525 Miskolc, Dózsa György u. 4. szám) I. rendű, a Dr. Gácsi Gabriella ügyvéd (3531 Miskolc, Győri kapu 23.) által képviselt II.rendű alperes neve (II.rendű alperes címe szám) III. rendű alperesek ellen személyiségi jog megsértése miatt és kártérítés iránt indított perében a Hajdú-Bihar Megyei Bíróság 10. P. 20 961/2006/62. sorszámú ítélete ellen a felperes által 66. sorszám alatt előterjesztett és 69. sorszám alatt megindokolt fellebbezés folytán meghozta a következő

#### Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett részét részben megváltoztatja és megállapítja, hogy a III. rendű alperes megsértette a felperes jó hírnévhez való jogát a „**MK**” című alkalmi kiadvány 6. oldalán közölt azon állításokkal, hogy

„A szántóföldek megszerzése a tulajdonosok rászorultságának kihasználásával történt”

„.....mivel magyarázza például 2004-ben nagy mennyiségben vásárolt mosópor felhasználását, vagy az irdatlan mennyiségű műanyagtányérok, poharak beszerzését? És a bőrárak vásárlása?”

Kötelezi a III. rendű alperest, hogy az első-és másodfokú ítélet rendelkező részét a kézbesítéstől számított 3 hónap időtartamra az Önkormányzat Polgármesteri Hivatala hirdetőtábláján tegye közzé.

Kötelezi a III. rendű alperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg a felperesnek 500 000 (Ötszázezer) forint nem vagyoni kártérítést és annak 2005. szeptember 1. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félévet megelőző napon hatályos jegybanki alapkamat mértékével megegyező mértékű késedelmi kamatát.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az I. rendű alperesnek 20 000 (Húszezer) forint fellebbezési eljárási költséget; mellőzi a felperes kötelezését perköltség

megfizetésére a III. rendű alperes javára és kimondja, hogy a felperes és a III. rendű alperes egymás viszonylatában mindkét fokú eljárási költségeiket maguk viselik.

A felperes által fizetendő elsőfokú illetéket 698 200 (Hatszázkilencvennyolcezer-kettőszáz) forintba szállítja, és kötelezi a felperest, hogy külön felhívásra térítsen meg az államnak 270 510 (Kettőszázhetvenezer-ötszázötz) forint fellebbezési illetéket.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

#### Indokolás:

A felperes **M** község társadalmi megbízatású polgármestereként - mely tisztséget 1990-től folyamatosan töltötte be - 2002. március 23-án falugyűlésen, név szerint közszemlére tette az iskola, az óvoda és a polgármesteri hivatal dolgozóinak a munkáltatói járulékokkal megnövelt bruttó bérköltségét azzal, hogy e személyek ennyibe kerülnek az önkormányzatnak. A ... Városi Bíróság 2004. január 14-én meghozott és a I.rendű alperes neve 2004. május 13-án kelt végzésével jogerőre emelkedett ítéletében a Btk. 177/A § (1) bekezdés b) pontjának az elkövetéskor hatályos rendelkezését alkalmazva a felperest bűnösnek találta hét rendbeli jogosulatlan adatkezelés vétségében, és a felperest megrovásban részesítette. A jogerős elítélése következtében a felperes a polgármesteri tisztségét az 1994. évi LXIV. törvény 2. §-ának (1) bekezdés i) pontja alapján elveszítette, s 2005. augusztus 28-án időközi polgármesteri választásra került sor, amelyen a felperes is indult, a választást azonban **TG**, korábbi alpolgármester nyerte meg.

A felperes polgármesteri megbízatása egyébként a választási ciklus végén, 2006. szeptember 30-án járt volna le, s ha nem választják újra, 3 havi végkielégítés illette volna meg. A 96 062 Ft-os havi polgármesteri tiszteletdíját 2005. január 31-ig kapta meg.

A Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati eljárásban meghozott, 2006. január 12-én kelt ítéletével a felperest marasztaló határozatokat hatályon kívül helyezte, és a felperest a jogosulatlan adatkezelés vétségének vádja alól bűnösség hiányában felmentette. Ítéletének indokolásában megállapította, hogy az első-és másodfokú bíróság nem észlelte, hogy a 2003. évi II. törvény 11. §-ának (1) bekezdése 2003. március 1-i hatállyal a Btk. 177/A §-a (1) bekezdésében szabályozott, a vád tárgyává tett vétség törvényi tényállását, elkövetési magatartásait, sőt a bűncselekmény elnevezését is módosította. Az új törvény ismerete hiányában nem került sor az időbeli hatállyal kapcsolatos Btk. 2. §-ának alkalmazására. A felperes cselekményét pedig az elbíráláskori szabályok szerint kellett volna megítélni, mivel reá nézve az a kedvezőbb, tekintve, hogy az új törvényi tényállás szerint a személyes adatokkal visszaélés eredmény-bűncselekmény, csak jelentős érdeksérelem bekövetkezése esetén büntetendő. A vád tárgyává tett magatartást a 2003. március 1-től hatályos új törvényi tényállás tükrében vizsgálva megállapította, hogy a vád tárgyává tett felperesi magatartás egyik törvényi tényállási fordulat keretei közé sem illeszthető, mivel a módosított tényállás a személyes adatok jogtalan nyilvánosságra hozását egyáltalán nem rendeli büntetni, mindamellett a felperes magatartása érdeksérelmet nem idézett elő, arra nem irányult, ezért bűnössége az ellene emelt vádban nem volt megállapítható.

A III. rendű alperes - az időszaki polgármesteri választás kapcsán a lakosság tájékoztatása végett - 2005. augusztusában „**MK**” elnevezéssel egy alkalmi kiadványt jelentetett meg, ami számos, a felperes személyét érintő tényállítást és véleményt tartalmaz, melyek közül a keresetében részletezettek szerint a felperes többet is a jó hírnevét sértőnek talált.

A felperes ellen további, megszüntetéssel zárult büntetőeljárások is indultak amiatt, hogy a jogerős elítélése és a polgármesteri tisztsége átadása közötti időszakban közokiratokat polgármesterként írt alá, s a tisztsége átadásakor bizonyos vagyontárgyakkal nem számolt el.

A felperes módosított keresetében az I. rendű alperest az elmaradt polgármesteri tiszteletdíjából, s végkielégítéséből, valamint a büntetőeljárásokkal kapcsolatos ügyvédi és utazási költségéből álló összesen 2 747 476 Ft vagyoni és 5 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés, valamint ezek késedelmi kamatai megfizetésére, továbbá elégtétel adására, a III. rendű alperest 2 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés megfizetésére és elégtétel adására, továbbá mindkét alperest perköltsége megfizetésére kérte kötelezni. Keresetének jogalapját mindkét alperessel szemben a Ptk. 75. §-a (1) bekezdésében, 84-85. §-aiban, a Ptk. 339. §-ának (1) bekezdésében, valamint az I. rendű alperessel szemben a Ptk. 349. §-a (1) bekezdésében is jelölte meg, s az elégtétel adási igénye körében hivatkozott a PK. 14. számú állásfoglalás III. pontjára. Keresete tényalapjaként előadta, hogy az I. rendű alperes többszörös anyagi jogi jogszabálysértéssel meghozott ítélete miatt a polgármesteri tisztségét idő előtt elvesztette, az időszaki választás kapcsán az ítélet az elektronikus és az írott sajtóban országos nyilvánosságot kapott, a jó hírneve jelentősen csorbult. A III. rendű alperes kiadványa kifejezetten az ő lejáratása célzatával készült, számos, a keresetben tételesen kifogásolt, a jó hírnevét sértő, valótlan tényállítást, illetve indokolatlanul bántó, megalázó véleménynyilvánítást tartalmaz. Az ellene elkövetett jogsértések miatt a testi és lelki egészsége, családi élete megromlott, a társadalmi kapcsolatai beszűkültek.

Az alperesek ellenkérelmükben jogalap hiányában kérték a kereset elutasítását, a keresetet összecszerűségében is vitatták.

Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította, hogy a III. rendű alperes a 2005. augusztusában megjelentetett „**MK**” elnevezésű időszaki lapban valótlanul állította, hogy a felperes 500 000 Ft-ért megvásárolta a „...” elnevezésű ingatlant, továbbá azt, hogy ezt az ingatlant **M** község önkormányzatának dolgozói munkaidőben tartották karban, és azt, hogy annak számláit II. rendű alperes neve egyenlítette ki. Ugyancsak valótlanul állította, hogy az ÁFÉSZ bolt udvarát 80 000 Ft + Áfa vételárért a felperes vásárolta meg, az ÁFÉSZ elnökét félrevezetve. Feljogosította a felperest, hogy az ítélete rendelkező részének ezen szövegrészét a III. rendű alperes által kiadott **MK**-ban közzétettesse a III. rendű alperes költségére, ezt meghaladóan a felperes keresetét elutasította. Kötelezte a felperest az I. rendű alperes javára 200 000 Ft, a III. rendű alperes javára 100 000 Ft perköltség, az állam javára 728 200 Ft kereseti illeték megfizetésére.

Ítéletének indokolásában megállapította, hogy nem vitásan az I. rendű alperes felróhatóan nem ismerte fel, hogy a Btk. 177/A §-a a jogerős határozat meghozatalának időpontjában módosult, és esetlegesen a Btk. 2. §-át kellett volna alkalmaznia. Ugyanakkor az is megállapítható, hogy amennyiben az elbíráláskor hatályban lévő jogszabályhelyet

alkalmazza, úgy mindenképpen egy mérlegelési elemet is magában foglaló rendelkezés alapján kellett volna a felperes bűnösségéről döntenie, s a mérlegeléssel hozott döntések kártérítés alapjául nem szolgálhatnak. Így függetlenül attól, hogy az I. rendű alperes nem az elbíráláskori jogszabályhelyet alkalmazta, marasztalására nincs mód.

A III. rendű alperes kiadásában megjelent **M K-ban** a keresetben sérelmezett közlések jogsértő voltát a keresetnek részben helyt adó döntését meghaladóan nem látta megállapíthatónak. Rögzítette, hogy az I. rendű alperes jogerős végzésével elmarasztalás ténye a kiadmány megjelenésekor még fennállt, így több helyen is az arra történt utalás valós tényállítás, ami személyiségi jogsértést nem valósíthat meg. A lefolytatott bizonyítási eljárás alapján valós tényközlésnek fogadta el a krónika 3. oldalán olvasható azon tényállítást, hogy a ... február 25-én megtartott testületi ülésről a felperes a jegyzőt akarata ellenére **M** község területéről kivitte, megfenyegette, majd a község területére visszavitte.

Megállapította, hogy a krónika 5. oldalán a „Döntenünk kell” azon szövegrész, amely két alternatívát kínál a választóknak: egyrészt azt, hogy **M** község a felpesei-család magántulajdonaként fejlődjön-e tovább, vagy egy emberi, a falu érdekét képviselő polgármesterrel haladjon tovább, - nem tényközlés, csupán a törvényes keretek között maradó véleménynyilvánítás, ami a felperes jó hírnév sérelmét nem valósítja meg.

A perben csatolt ajándékozási és adásvételi szerződések, valamint **JC** tanúk vallomása alapján bizonyított valós tényállításnak fogadta el a krónika 6. oldalán a „Fejlődés ára” kezdetű cikk azon tényállítását, hogy a felperes különböző tulajdonosok szántóföldjét rászorultságuk kihasználásával szerezte meg.

Ugyanezen kezdetű cikkben ... és **TG** tanúk vallomása alapján igazoltnak tekintette a cikk azon tényállítását, hogy a felperes valótlan állított akkor, amikor azt mondta, hogy nem a **M** önkormányzat pénzből él, hiszen 2004-ben nagy mennyiségben vásárolt mosóport, műanyagtányért, poharakat, valamint bőrárut, mely ingóságok a község gazdálkodásában nem kerültek felhasználásra, így azt vélhetőleg a felperes használta fel.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján valós tényállításként állapította meg a krónikában, hogy a „Mért” alapítvány számlájára átutalt 5 000 000 Ft sorsára már soha sem fog fény derülni.

Megállapította, hogy „Az állam én vagyok” kezdetű cikk írója véleményt fogalmaz meg, amely kifejezésmódjában nem indokolatlanul sértő, bántó vagy lealacsonyító, azt a közszereplő felperes köteles volt elviselni.

A krónika 7. oldalán a felperes korábbi jogerős elítéléseinek felsorolásával, illetőleg a fűnyíróval kapcsolatos feljelentés kapcsán megállapítja, hogy azok valós tényállítások voltak a krónika megjelenésének időpontjában, s a politikai küzdelem szerves és teljesen bevett része, hogy negatív kritikát fogalmaznak meg az egymással szembenálló felek, így ez fő szabályként személyiségi jogsérelem alapjául nem szolgálhat.

Az alperes terhén megállapított jogsértéseket ítéletének indoklásában azzal indokolta, hogy a ... Parkját és az ÁFÉSZ udvarát nem a felperes, hanem a ... Kft. vásárolta meg, amit a házassági életközösségük alatt a feleségével a felperes alapított úgy, hogy abban, mint tulajdonos ő személy szerint nem vesz részt, csak a családtagjai és a kft. ügyvezetője a vele azonos nevű fia. A krónika azon tényállítását, hogy a ... Parkját a **M** község önkormányzat dolgozói munkaidőben tartották karban és annak számláit is az önkormányzat finanszírozta volna, a III. rendű alperes bizonyítani nem tudta.

Megállapította, hogy a beigazolódott jogsértések nem olyan mérvűek, amelyek nem vagyoni kártérítés alapjául szolgálhatnának, figyelemmel arra is, hogy a kft. vagyongyarapodása közvetve a felperes vagyonát is gyarapította.

Az ítélet részbeni megváltoztatása iránt a felperes élt fellebbezéssel. Fellebbezésében leszállított keresetében az I. rendű alperest 4 008 476 Ft tőkeösszegben kérte marasztalni, ezen belül a nem vagyoni kárigényét 1 500 000 Ft-ban, a vagyoni kárigényét 2 508 476 Ft-ban jelölte meg, amely az elmaradt tiszteletdíja és végkielégítése 2 209 426 Ft-os összegéből és 299 050 Ft, az I. rendű alperes magatartásával összefüggésben keletkezett ügyvédi képviseleti és utazási költségéből áll.

A III. rendű alperessel szemben a nem vagyoni kárigényét 1 000 000 Ft-ra szállította le. Kérte, hogy az ítélet tábla mindkét alperes terhére állapítsa meg a jó hírneve megsértését, és kötelezze mindkét alperest, hogy a fellebbezésében megjelölt kiadványokban az ítélet ezzel kapcsolatos rendelkezését saját költségükön jelentessék meg. Álláspontja szerint alapvetően téves az elsőfokú bíróság azon megállapítása, hogy az I. rendű alperes mérlegeléssel jutott volna arra a következtetésre, hogy bűncselekményt követett el. A Legfelsőbb Bíróság ítéletének indokolása alapján egyértelmű, hogy az I. rendű alperes a büntető anyagi jogszabályok kirívóan súlyos megsértésével, az időközi jogszabályváltozásról nem tudva állapította meg bűnösségét. Téves az elsőfokú bíróság azon álláspontja is, hogy a módosított szabályok alkalmazása esetén is - bármilyen mérlegelési elemet figyelembe véve - az I. rendű alperesnek az elítéléséről kellett volna döntenie. Az elsőfokú bíróság tényállításával szemben ugyanis a személyes adatok jogtalan nyilvánosságra hozatala az elbíráláskori szabályok szerint eleve nem bűncselekmény, illetve jelentős érdeksérelem okozása is szükségeltetik a törvényi tényállás megvalósulásához, amire adott esetben nem került sor, erre utaló tényeket a vád tényállása sem rögzített. Az elítélése tehát súlyos és kirívó jogalkalmazási hiba, amellyel az I. rendű alperes a jó hírnevét megsértette. Ítélete széles körben, nemcsak helyi, hanem országos médiában is ismertté vált, ezért ugyanilyen körben elégtételadási kötelezettség is terheli, valamint köteles megfizetni a jogellenes magatartásával okozati összefüggésben felmerült vagyoni és nem vagyoni kárát.

A III. rendű alperes a **MK** kiadványt csak ezen egyetlen alkalommal, kifejezetten az ellene indított lejárató kampány részeként jelentette meg, ezért sérelmezi, hogy az elsőfokú bíróság magát a kiadványt nem tekintette a jó hírnevét sértőnek. Nem vitatja, hogy a polgármester helyi közszereplő, az ezzel együtt járó fokozott kritikátűrő képesség azonban nem jelenti, hogy a valótlan, a róla alkotott emberi és közszereplői képet lényegesen befolyásoló tényállításokat is túrni lenne köteles. A jegyzőasszonnyal kapcsolatos megállapításokat továbbra is valótlanoknak és hírnévrontónak tartja, amit igazol az is, hogy az érintett hölgy még csak büntetőfeljelentéssel sem élt, s megalapozatlan az elsőfokú ítéletnek a családtagjai fenyegető fellépésére vonatkozó ténymegállapítása is. Az alperes nem bizonyította, hogy más rászorultságát kihasználva és az autópálya nyomvonalának ismeretében szerződött volna a földtulajdonra, miként a Metró-számlával kapcsolatos ténymegállapítások sem bizonyítottak, e közlések valótlanok és a jó hírnevét sértik. Ezen kérdésekben az elsőfokú bíróság keresetet elutasító döntése a rendelkezésre álló bizonyítékok téves mérlegelésén alapszik. Iratellenes az alapítványi pénz felhasználásával kapcsolatos ítéleti rendelkezés is. Az alapítvány számlájára történő átutalást ugyanis maga

is tényyszerűen elismerte, arra azonban nem az ő sugallatára, hanem a képviselőtestület döntése alapján került sor, s okiratokkal bizonyította, hogy az alapítvány ezt az összeget az önkormányzat számára visszafizette. Nem vitatja, hogy „Az állam én vagyok” kezdetű cikk véleményt fogalmaz meg, azonban sérelmezi, hogy az szövegszerűen utal az I. rendű alperes által hozott, illetve a korábbi ítéletre, így együttesen összességében közrejátszott a jó hírneve csorbításában. Kifogásolta, hogy a ... Kft. által tulajdonul szerzett ingatlanok kapcsán az elsőfokú bíróság ugyan megállapította a III. rendű alperes jogsértését, ugyanakkor mégis az ő terhére értékelte, amikor az ő közvetett vagyongyarapodását állapította meg. Köztudomású, hogy a közélet meghatározó szereplőivel szemben elkövetett jogsértés tekintélyvesztésből, a közbizalom megszűnéséből eredően nem vagyoni hátrányt okoz, ami nyilvánvalóan a helyi közszereplő helyzetére is igaz, így az állandó bírói gyakorlat szerint is a Pp. 163. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel a nem vagyoni hátrányt bizonyítani sem szükséges. A III. rendű alperes is köteles a tevékenységével összefüggésben keletkezett nem vagyoni kárát a fellebbezésben leszállított összegben megfizetni.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelme indokai szerint az elsőfokú ítélet helybenhagyására és a felperes perköltségben marasztalására irányult.

Az ítélet tábla a fellebbezést az I. rendű alperessel szemben egészében, a III. rendű alperessel szemben túlnyomó részt alaptalannak találta, a következők szerint:

Az ítélet tábla mindenekelőtt leszögezi, hogy az I. rendű alperes a felperessel szemben törvényben szabályozott, hatáskörébe utalt hatósági eljárást folytatott, amelynek a törvényben rendelt célja tények megállapításával, következtetések levonásával és anyagi jogszabályok alkalmazásával az ügydöntő határozat meghozatala. A bíróságnak a törvényes eljárási rend kereteibe tartozó magatartása személyhez fűződő jog megsértését akkor sem valósíthatja meg, ha ügydöntő határozata megalapozatlan vagy jogalkalmazása téves. A bíróságnak kizárólag a kártérítési felelőssége jöhet szóba, ha annak a Ptk. 349. § (1) és (2) bekezdései, illetve a 339. § (1) bekezdése szerinti feltételei fennállnak, s jelen ügyben is a bíróságnak csak e kérdésről kellett döntenie. A bíróság jogellenes és felróható magatartásának megállapíthatósága esetén az ezzel okozott hírnévromlás és annak következményei a kár fogalomkörébe tartozóan vizsgálандóak és értékelendők. Miután a Ptk. 84. §-ának (1) bekezdés a) pontja az elégtételadást a személyhez fűződő jog megsértéséhez kapcsolódó igényként szabályozza, az I. rendű alperes elégtételadásra kötelezhetősége - a kártérítési felelőssége megállapíthatóságától függetlenül - eleve kizárt.

A Ptk. 349. §-a (1) és (3) bekezdésén alapuló kártérítési felelősség is a Ptk. 339. §-a (1) bekezdése alapján ítélandó meg. E szerint pedig aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentessül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

Kétségtelen, hogy az I. rendű alperes kirívóan súlyos jogalkalmazási hibát követett el, amikor a Ptk. 177/A §-ának módosítása ismerete hiányában hozta meg jogerős végzését, és emiatt a Btk. 2. §-ának alkalmazását elmulasztva a felperes bűnösségét az elkövetéskor

hatályos szabályozás alapján állapította meg. Az I. rendű alperes felróhatóságát nem menti, hogy a jogszabály-módosítással a vádhatóság és a védelem sem volt tisztában. A védelem még a felülvizsgálati kérelemben sem alapult a felperesre kedvezőbb új jogi szabályozáson, s az ügyészség is csak a felülvizsgálati eljárásban előterjesztett módosított indítványában hivatkozott az anyagi jogszabály módosulására, ám a felperes bűnösségének megállapítását ennek ismeretében is indokoltnak tartotta.

A keresetben az I. rendű alperessel szemben érvényesített kár a felperes elítélésével áll okozati összefüggésben. Az I. rendű alperes terhén kifejezetten megállapítható jogsértés az új törvény időbeli hatályával kapcsolatos szabályt tartalmazó Btk. 2. §-a alkalmazásának elmulasztása. Az I. rendű alperes ezen mulasztása és a felperes kára közötti okozati összefüggés fennállta csak akkor állapítható meg, ha az I. rendű alperes jogszerű eljárása szükségképpen eltérő eredményre vezetett volna. Nevezetesen a Btk. 2. §-a és az elbíráláskori Btk. szabályozás alkalmazása szükségszerűen a felperes felmentését és a károsodás elmaradását eredményezte volna. Amennyiben az elítélés szabályszerű eljárás esetén sem zárható ki, az az oksági folyamatban olyan bizonytalansági tényező, ami az alperes jogsértő magatartása és a kár közötti okozati összefüggés bizonyítottságát kizárja. E kérdés eldöntéséhez pedig az ítélet tábla részéről annak vizsgálata szükségeltetett, hogy a Btk. 177/A §-ának módosított törvényi tényállása egyértelmű és félreérthetetlen rendelkezés-e, avagy a vád történeti tényállása csak jogértelmezéssel és mérlegeléssel minősíthető, ami magában rejti az eltérő minősítés lehetőségét.

Az elkövetéskor hatályos - az elsőfokú ítélet indokolásában pontosan idézett - Btk. 177/A § a) és b) pontja akként rendelkezett, hogy jogosulatlan adatkezelés vétségét követi el az az adatkezelő vagy adatfeldolgozó, aki

- a) jogosulatlanul vagy céltól eltérően személyes adatot kezel,
- b) személyes adatot jogellenesen továbbít vagy nyilvánosságra hoz.

A Büntetőtörvénykönyv személyes adatok kezelésével kapcsolatos rendelkezéseinek módosítását kezdeményező adatvédelmi biztosi ajánlás (ABIWEB-Az Adatvédelmi Biztos honlapja) az adatkezeléssel kapcsolatos törvényi tényállások módosításánál javasolta, hogy az egységes joggyakorlat elősegítése érdekében kerüljön összhangba a Btk. és az 1992. évi LXIII. törvény (Avtv.) terminológiája, tekintettel arra, hogy a fogalmak tartalmát az Avtv. határozza meg. Ennek kapcsán kifejtette, hogy nem szükséges az elkövetői kört, mint adatkezelőt és adatfeldolgozót meghatározni, hiszen az adatkezelést és adatfeldolgozást (tehát az elkövetési magatartások valamelyikét) végző személy minden esetben adatkezelő, illetve adatfeldolgozó. A személyes adatok továbbítása és nyilvánosságra hozatala pedig az adatkezelés fogalmába beletartozik, hiszen abban a személyes adatokkal kapcsolatos szinte minden elképzelhető magatartás beleértendő (Avtv. 2. § 4. pont), ugyanakkor a jogosulatlan és a céltól eltérő adatkezelés az adatvédelmi törvénynek csak két - kétségtől a legjelentősebb - szabályára utal, arra, hogy az adatkezelésnek megfelelő jogalappal kell bírnia (Avtv. 3. §), illetve célhoz kötöttnak kell lennie (Avtv. 5. §). Az ajánlás szerint a részletezés felesleges, mindkettő jogellenes adatkezelést valósít meg. Ezért a jogellenes adatkezelés vagy az adatvédelmi törvény szabályainak megsértésével történő adatkezelés pontosabban fejezné ki a büntetni rendelt magatartások körét.

Az ajánlás szerint a büntetőjogi fenyegetettség csak olyan esetekben indokolt, amikor az adatkezelés jogellenessége az elkövetés bizonyos körülményeivel társul. Szükségesnek látszik a törvény által büntetni rendelt cselekmények körének szűkítése a törvényi tényállásba való újabb tényállási elemek felvételével. Az ajánlás a büntetőjog eszközeivel való fellépést látta indokoltnak az olyan esetekben, amikor az adatkezelő az érintettnek jelentős érdeksérelmet okozva kezeli jogellenesen a személyes adatokat; vagy az egyes érintetteket ért jogsérelem csekély, azonban oly sok természetes személy személyes adatának jogellenes kezelése valósul meg, hogy a magatartás társadalomra veszélyessége összességében nagy; vagy az adatkezelő a személyes adatokat anyagi előny szerzésére használja fel, végül szigorúbban tartotta indokoltnak büntetni a foglalkozásuknál fogva titoktartásra kötelezetteket, illetve pozíciójuknál fogva személyes adatokkal való visszaélés lehetőségével bíró személyeket, akikhez képest az adatalany kiszolgáltatott helyzetben van (például a munkáltatót, a hivatalos és közfeladatot ellátó személyeket....), és e helyzetüket kihasználva kezelik jogellenesen a személyes adatokat.

Az ezen ajánlással kezdeményezett törvénymódosítási folyamat eredménye az elbíráláskor hatályos Ptk. 177/A §-a, amelynek (1) bekezdése szerint visszaélés személyes adattal vétségét követi el, aki a személyes adatok védelméről vagy kezeléséről szóló törvényi rendelkezések megszegésével

- a) jogosulatlanul vagy a céltól eltérően személyes adatot kezel,
- b) az érintett tájékoztatására vonatkozó kötelezettségének nem tesz eleget,
- c) az adatok biztonságát szolgáló intézkedést elmulasztja,

és ezzel más vagy mások érdekeit jelentősen sérti.

A (2) bekezdés szerint a visszaélés személyes adattal büntetést követi el, aki az (1) bekezdésben meghatározott cselekményt hivatalos személyként, közmegbízatás felhasználásával vagy jogtalan haszonszerzés végett követi el.

Az Avtv. 2. §-ának az elkövetéskor és az elbíráláskor hatályos 4/A pontjában foglalt értelmező rendelkezése szerint adatkezelés az alkalmazott eljárástól függetlenül a személyes adatok gyűjtése, felvétele és tárolása, feldolgozása, hasznosítása (ideértve a továbbítást és nyilvánosságra hozatalt), és törlése. Adatkezelésnek számít az adatok megváltoztatása és további felhasználásuk megakadályozása is.

A 3. § (1) bekezdés a) és b) pontja szerint a személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul vagy azt törvény vagy törvény felhatalmazása alapján az abban meghatározott körben a helyi önkormányzat rendelete elrendeli.

Az 5. § (1) bekezdése értelmében személyes adatot kezelni csak meghatározott célból, jog gyakorlása és kötelezettség teljesítése érdekében lehet. Az adatkezelésnek minden szakában meg kell felelnie e célnak.

A (2) bekezdés szerint csak olyan személyes adat kezelhető, amely az adatkezelés céljának megvalósulásához elengedhetetlen, a cél elérésére alkalmas, csak a cél megvalósulásához szükséges mértékben és ideig.

A Btk. 177/A §-át 2003. március 1-i hatállyal módosító 2003. évi II. törvény 11. §-ához fűzött törvényi indokolás szerint a Btk. 177/A §-a kerettényállásának tartalmát az Avtv-nek a személyes adatok kezelésére vonatkozó szabályai, illetőleg az Avtv. 3. § (1)



bekezdésének d) pontja felhatalmazása alapján a személyes adatok kezelésére vonatkozó egyéb törvényi rendelkezések határozzák meg.

Az indokolás szerint a módosítás a bűncselekmény elkövetőinek körét az „aki” általános alannal fogalmazza meg. Ennek oka, hogy az Avtv. bár meghatározza a hatályos tényállás által lehetséges elkövetőként megjelölt személyi kört (adatkezelő, adatfeldolgozó), ez valójában szinte minden természetes és jogi személyt felölel. A törvény tehát figyelembe veszi azt, hogy adatkezelő, illetve adatfeldolgozó bárki lehet.

A törvény szerinti 177/A § (1) bekezdésének a) pontja a hatályos szabályozással azonos módon fenntartja a személyes adatok jogosulatlanul vagy céltól eltérően történő kezelésének büntetendőségét.

Az (1) bekezdés szerinti elkövetési magatartások ugyanakkor önmagukban nem érik el a társadalomra veszélyességnek a büntetőjogi fenyegetettséghez megkívánt szintjét. Erre tekintettel a törvény csak abban az esetben rendeli büntetni az a-c) pont szerinti elkövetési magatartásokat, ha azok ténylegesen jelentős érdeksérelemmel is járnak. A (2) bekezdés azokat a súlyosabban minősülő eseteket tartalmazza, amikor olyan személyek az elkövetők, akikről hivatásuknál, megbízatásuknál fogva fokozottan elvárható a törvényes magatartás.

A Btk. módosított rendelkezéseihez fűzött magyarázat (Complex CD-jogtár) szerint a személyes adattal visszaélés materiális bűncselekmény, az eredmény más vagy mások érdekeinek jelentős sérelme. Az elkövetői magatartás a jogosulatlan, illetve a céltól eltérő adatkezelés, a tájékoztatási kötelezettség megszegése, avagy az adatbiztonsági intézkedés elmulasztása, valamint a jelentős érdeksérelem között okozati összefüggésnek kell fennállnia. Az érdeksérelem bekövetkezhet a sértett anyagi, társadalmi, családi helyzetében egyaránt. Az érdeksérelem súlyosságának mértékét csak a konkrét cselekmény körülményei alapján lehet meghatározni. A bűncselekménynek nincs speciális alanya, bár tipikusan adatkezeléssel, illetve adatok feldolgozásával foglalkozó személy valósíthatja meg, ilyen személy azonban bárki lehet. A (2) bekezdésben írt minősített esetek egyik csoportja az alanyok szempontjából jelent nagyobb társadalomra veszélyességet.

A fentiekben ismertetett jogi környezetben az ítélőtábla álláspontja szerint a módosított Btk. 177/A §-ának (1) bekezdés a) pontja szerinti törvényi tényállás szabályozása nem egyértelmű abban a tekintetben, hogy a keretjellegűen megfogalmazott törvényi tényállást mely konkrét elkövetési magatartások töltik ki tartalommal. Az Avtv-től eltérő, vitathatatlan és egyértelmű büntetőjogi szabályozás arra nézve nincs, hogy valamely személyes adat nyilvánosságra hozatala a módosítással kikerült-e, vagy sem a büntető szabályok köréből. A Legfelsőbb Bíróság is - amint ezt ítélete indokolásának szerkezete és levezetése is tükrözi - jogszabály értelmezéssel jutott arra a következtetésre, hogy a személyes adatok védelmével kapcsolatos büntetőszabályok köréből kikerültek mindazok a korábban szankcionált magatartások, amelyek valamely személyes adat jogtalan nyilvánosságra hozásával voltak kapcsolatosak. A fentiekben ismertetett jogszabályi környezetben tehát nem egyértelmű és vitathatatlan rendelkezés, hanem jogszabály-értelmezés kérdése, hogy a személyes adat nyilvánosságra hozatala lehet-e elkövetési magatartás vagy sem, az az a) pont hatálya alá vonható-e vagy sem, ezért nem zárható ki a Legfelsőbb Bíróság adott jogértelmezésétől eltérő jogértelmezés lehetősége sem. A jelentős érdeksérelem

megítélése pedig a bíróság mérlegelési jogköre. Ennéfogva nem állítható, hogy a Btk. 2. §-ának alkalmazása mellett az I. rendű alperes bizonyosan a Legfelsőbb Bírósággal egyező jogértelmezési és mérlegelési eredményre jutott volna, s a felperes elítélése és károsodása bizonyosan és szükségszerűen elmaradt volna. Ezért az ítéletábra az elsőfokú ítéletnek a keresetet az I. rendű alperessel szemben elutasító döntését a fentiekben kifejtett indokokra is figyelemmel helybenhagyta.

A felperes fellebbezése a III. rendű alperessel szemben részben alapos.

Az önkormányzat, mint fogalom a helyi közösségek önkormányzáshoz, azaz a helyi érdekű közügyek önálló és demokratikus intézéséhez való jogát jelenti. Az önkormányzás a választott helyi önkormányzat útján realizálódik, az önkormányzat a szervei révén létezik. A képviselőtestület döntése, cselekvése egyben az önkormányzat döntését, cselekvését jelenti. A helyi önkormányzatokról szóló 1995. évi LXV. törvény (Ötv.) 1. §-ának (4) bekezdése alapján a helyi önkormányzat - a választott helyi képviselőtestület által - önként vállalhatja minden olyan helyi közügy önálló megoldását, amelyet jogszabály nem utal más szerv hatáskörébe. Tiltó rendelkezés hiányában tehát az önkormányzat lapot is megjelentethet, ezért önmagában a perbeli kiadvány létezésével a III. rendű alperes a felperes személyiségi jogának megsértését még nem követte el, annak ellenére, hogy a képviselőtestület a szerepköréből kilépve határozott annak életre hívásáról. A képviselőtestület ugyanis nem politikai szerveződés, ezért még egy helyi választási kampánynak sem lehet részese. Bármely jelöltet támogató vagy ellenző önkormányzati kiadvány megjelentetése lehet etikátlan, de tiltó tételes jogi szabályozás hiányában a kiadvány pusztán léte nem, csak egyes tényállításai, véleménynyilvánításai lehetnek jogellenesek, személyiségi jogot sértőek.

Alaptalanul sérelmezi a felperes fellebbezésében a keresetnek helyt adó elsőfokú ítéleti döntés indokolását is. A Pp. 221. §-ának (1) bekezdése alapján ugyanis az ítélet indokolásában röviden elő kell adni a bíróság által megállapított tényállást, az arra vonatkozó bizonyítékok megjelölésével, és utalni kell azokra az okokra, amelyek miatt a bíróság valamely tényt nem talált bizonyítottnak. Ezért az ítélet indokolásában az elsőfokú bíróságnak okát kellett adnia annak, hogy miért valótlanok a **M K-nak** a helyt adó rendelkezés szerinti tényállításai. A valós tényállásnak pedig része, hogy a ... és az ÁFÉSZ udvara tulajdonjogát személy szerint nem a felperes, hanem a családja érdekeltségébe tartozó kft. szerezte meg, miáltal a felperes közvetett érdekeltisége is valós tény.

A felperes elítéléseivel, a jegyzőasszonnyal akarata ellenére történetekkel, s a **M** alapítványhoz átutalt 5 000 000 Ft önkormányzati pénzzel kapcsolatos tényállítások valóságát az elsőfokú bíróság megalapozottan állapította meg, és a valós tényállítások jó hírnév sérelmét nem jelentik. A jegyzőasszony nemcsak a perbeli tanúvallomásában, hanem közvetlenül az eseményt követő testületi ülésen is közokiratba rögzítetten azonosan adta elő a vele történeteket, s hogy az benne félelmet keltett. A III. rendű alperes szolgáltatott bizonyíték bizonyító erejét nem csökkentette, hogy a jegyzőnő nem élt büntetőfeljelentéssel a felperes magatartása miatt.

A felperes által sem vitatott tény, hogy a **M** alapítvány számlájára a III. rendű alperes 5 000 000 Ft-ot átutalt, de nem alapítványi célra, hanem, hogy az ilyen összegű pénzmaradványának a költségvetés részére való elvonását elkerülje. Ezzel a pénzzel a felperest terhelte a III. rendű alperes irányába elszámolási kötelezettség, amit sem a közlés megjelenéséig, sem azt követően, de még a perben sem teljesített, ezért a pénz sorsát firtató kérdés és a cikk írójának ezzel kapcsolatos véleménye személyiségi jogot nem sért. A felperes hiteles számviteli bizonylattal az 5 000 000 Ft-nak az önkormányzathoz visszautalását nem bizonyította, az 59/F/3. alatt általa csatolt, kézzel készült, senki által alá nem írt kimutatás, mint okirati bizonyíték értékelhetetlen. A felperes által 59/F/4., 5. és 6. sorszám alatt az állítólagosan 1997-ben, 1998-ban és 2000-ben az alapítványtól az önkormányzatnak átutalt összesen 4 000 000 Ft felhasználásáról **Zs** aláírással csatolt elszámolások az önkormányzat részéről a felperes állította átutalás bizonyítására ugyancsak alkalmatlanok, azokon ugyanis bélyegző, keltezés és az aláíró beosztása, minősége feltüntetve nincs, s az önkormányzatot a saját pénze felhasználásáról az alapítvány felé elszámolási kötelezettség egyébként sem terhelte. Ezért még ha megtörténtek is az elszámolások szerinti átutalások, azok nem lehettek az önkormányzat nem alapítványi célra, csupán őrzésre átutalt pénzének visszautalásai.

A felperes fellebbezését az ítéletábra az autópálya nyomvonalába eső földtulajdonszerzéssel és a Metró, valamint a bőráruszámlák szerinti beszerzésekkel kapcsolatos tényállításokat illetően alaposnak találta. Az e két tárgykörben a III. rendű alperes szolgáltatva bizonyítékok ugyanis nem alkalmasak a **M K** keresetben sérelmezett tényállításai valóságának bizonyítására.

Tény, hogy a felperes az autópályával érintett .... helyrajzi számú, részarány-tulajdonként kiosztott közös tulajdonú táblában 1996-ban résztulajdonossá vált, s 1998. decemberében és 1999. februárjában több személytől adásvételi szerződés, s **K-val** kötött adásvételi és ajándékozási szerződés alapján további résztulajdont szerzett. A felperes előadása szerint a megnevezett személlyel az adásvételi szerződés megkötésére azért került sor, mert nehéz anyagi helyzete miatt többször kölcsönzött neki pénzt élelemre, tartozása már 90 000 Ft-ra felgyűlt, és **K** az ajándékozási szerződéssel kívánta tartozását részben rendezni. Ezen felperesi elismerést meghaladóan azonban a szerződések indokaira a III. rendű alperes semmilyen bizonyítékkal nem szolgált. Az időközben elhalt **Knak** a perben tanúként meghallgatott lánya, **JC** tanúvallomása szerint is az édesanyja még a felperessel szerződés előtt el akarta adni a földjét, és azt a tanúnak is felajánlotta. Miután a tanú arra nem tartott igényt, kötött szerződést a felperessel. A tulajdoni lap tanúsága szerint 1998-ban nemcsak a felperes, hanem mások is vásároltak résztulajdont az említett földtáblában és nem igazolt, hogy a felperes az eladók rászorultságának és információhiányának kihasználásával szerzett tulajdont. Az ítéletábra perekből szerzett hivatalos tudomása, hogy a '90-es években rendkívül alacsony aranykorona értéken történtek földtulajdonjog átruházások, és sokan kívántak a tulajdonuktól megszabadulni. Nem bizonyított, hogy a felperes tulajdonszerzései az autópálya nyomvonalának ismeretében, kifejezett haszonszerzés céljából történtek volna. **TG** tanú vallomása szerint is 1992-ben ismertették testületi ülésen velük az autópálya nyomvonalának tervét, amely ülésen a felperes nem is volt jelen. Feltételezhető azonban, hogy a felperes az elhangzottakról utólag értesült, azonban semmi bizonyíték nincs arra, hogy az autópálya az ismertetett nyomvonalon épült

meg. Az 1998-as választást követően az autópálya építése le is állt, a tulajdoni lap tanúsága szerint az Autópálya Zrt. tulajdonjog bejegyzési és kisajátítási kérelmét a földhivatal 2000. február 25-én széljegyezte.

A bőraru és Metró-számlák csatolása a perben nem történt meg, azokra csak a felperest felváltó polgármester 50/A/4 alatt csatolt levele, illetve perbeli tanúvallomások utalnak. A felpereshez intézett csatolt felszólító levél arról tanúskodik, hogy a ... Bt. két darab, összesen 93 250 Ft bőrtermék számlát állított ki az önkormányzat számára, amit a képviselőtestület beazonosítani nem tudott, funkciója a képviselőtestület előtt ismeretlen volt. A Metró-számlát pedig **TD** és **PM** tanúk látták, s a mennyiségi adatok és azok ellenértéke megjelölése nélkül csupán azon véleményükről tanúskodtak, hogy a számlákon lévő műanyagpoharak, tányérok, mosópor mennyisége indokolatlan volt, az önkormányzat a közösségi rendezvényein azt nem használhatta fel. A III. rendű alperes szolgáltatta ezen bizonyítékok nem elégségesek annak bizonyítására, hogy az említett termékeket a felperes indokolatlan mennyiségben szerezte be, és azokat saját céljaira használta fel, ezért a kiadványban feltett kérdés azon sugallata, hogy a felperes ezen termékeket a saját céljaira fordította, alkalmas a felperes jó hírnevének megsértésére.

Az ítéletábra a fenti indokok alapján a rendelkező rész szerint a III. rendű alperes terhén további két jogsértést megállapította.

Az ítéletábra a III. rendű alperessel szemben megállapított jogsértések miatt a felperes nem vagyoni kárigényét jogalapjában alaposnak, összecszerúságában részben alaposnak találta.

A III. rendű alperes a **M** K-t egyszeri alkalommal és kifejezetten azzal a céllal jelentette meg, hogy a felperest az időközi polgármesteri választási küzdelemben a lakosság előtt negatív színben tüntesse fel, amit a felperes, mint közszereplő önmagában köteles volt eltűrni. A közszereplővel szemben támasztott fokozott tűróképesség azonban nem jelenti a bizonyítottan valótlan, az emberi tisztességét, jó hírnevét sértő tényállítások elviselésének kötelezettségét is, figyelemmel arra is, hogy egy ilyen kis létszámú közösségben közvetlenül és naponta kellett szembesülnie a személyét támadó valótlan állításokkal. A perben tanúként meghallgatott családtagok, valamint **GK** és **IM** tanúk vallomásaiból megállapíthatóan azonban a felperes legsúlyosabb hátrányként a polgármesteri tisztségének nem csupán az időszaki választáson, hanem a 2006-os választáson elvesztését élte meg, amint Dr. **RO** fogalmazott, a polgármesteri tisztségben, **M** község felvirágoztatásában az életcélját találta meg, és ennek elvesztése az, ami az egészségi állapotát is megrendítette. Egy választott tisztség betölthetősége azonban sohasem végleges érvényű, a választás eredményét több tényező együttesen alakítja. Nem állítható, hogy a felperes kizárólagosan a III. rendű alperes terhén megállapítható jogsértések miatt szenvedett vereséget úgy az időközi, mint a 2006-os választáson, az azonban közismert tényként fogadható el, hogy a felperes hátrányosabb megítélésében közrehatottak a bíróság által jogsértőnek ítélt tényállítások is. Az ítéletábra a III. rendű alperes jogsértő magatartásával okozati összefüggésben álló nem vagyoni hátránnyal arányos és mértéktartó nem vagyoni kárösszeget mérlegeléssel 500 000 Ft-ban határozta meg, s a III.

rendű alperest a Ptk. 78. §-a, 84. §-ának (1) bekezdésének e) pontja, 339. §-ának (1) bekezdése és 355. §-ának (4) bekezdése alapján ennek megfizetésére kötelezte, amely összeg után a Ptk. 360. § (1) bekezdése és 301. §-ának (1) bekezdése alapján késedelmi kamatfizetési kötelezettség is terheli.

Mivel a **MK** a III. rendű alperes célzott, egyszeri kiadványa volt, az ítélet tábla az erkölcsi elégtételadásra kötelező rendelkezést annyiban módosította, hogy a III. rendű alperest az első-és másodfokú ítélet rendelkező részének az önkormányzat hirdetőtábláján való közzétételre kötelezte.

Az ítélet tábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálta felül, és annak nem fellebbezett részét nem érintette, míg fellebbezett részét a rendelkező rész szerint részben, a III. rendű alperes vonatkozásában változtatta meg a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján a fentebb kifejtettek indokok alapján.

A felperes fellebbezése az I. rendű alperessel szemben sikertelen volt, ezért köteles részére a tárgyaláson való megjelenéssel felmerült költséget a Pp. 75. §-ának (1) bekezdése és 78. §-ának (1) bekezdése alapján perköltségként megfizetni.

A felperes és a III. rendű alperes egymás közötti viszonyában a pervesztesség-pernyertesség arányát az ítélet tábla közel azonosnak ítélte, ezért a Pp. 81. §-ának (1) bekezdése alapján úgy határozott, hogy a felperes és a III. rendű alperes egymás viszonylatában a perrel felmerült első-és másodfokú eljárási költségeiket maguk viselik, ezért mellőzte a felperest a III. rendű alperes javára perköltség fizetésére kötelező elsőfokú ítéleti rendelkezést.

Miután az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatása folytán a felperes pernyertességi aránya kedvezőbbé vált, az ítélet tábla a rendelkező rész szerint leszállította az általa fizetendő elsőfokú perköltség összegét, és kötelezte a fellebbezett pertárgy-értékhez viszonyított pervesztessége arányában a per tárgyi illeték-feljegyzési joga folytán előzetesen le nem rótt fellebbezési illeték utólagos megtérítésére az állam javára a 6/1986. (VI. 26.) IM. rendelet 15. §-ának (1) és (3) bekezdései alapján.

A III. rendű alperes pervesztességére eső fellebbezési illeték a III. rendű alperes személyes illetékmentessége folytán az államot terheli. (Itv. 5. § (1) bekezdés b) pontja.)

D e b r e c e n, 2009. március hó 5.

Dr. Csiki Péter sk. a tanács elnöke, Szabóné dr. Bélteky Erzsébet sk. előadó bíró, Süliné dr. Tózsér Erzsébet sk. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő

